

ПРОЛОГ 69. СТЕРИЈИНОГ ПОЗОРЈА**ЧЕТВРТАК, 23. мај****19.00 часова** / Сценска лабораторија „Борислав Гвојић”, Факултет техничких наука, Трг Доситеја Обрадовића 6, Нови Сад**Чему уметност служи данас?****Предавање Иве Чукић**

Организатор: Одсек за уметност и дизајн, Факултет техничких наука, Универзитет у Новом Саду

ДАНАС НА ПОЗОРЈУ**11.00 часова** / СНП, горњи фоаје Сцене „Јован Ђорђевић“**Сцена, маска, костим, лутка**

Отварање изложбе дечјих радова, уручење награда

Организатор: Центар за ликовно образовање деце и омладине Војводине

19.00 часова / СНП, доњи фоаје Сцене „Пера Добриновић“**Тренутак – позоришни кроки**

Отварање изложбе Угљеше Цолића

20.00 часова / СНП, Сцена „Јован Ђорђевић“**СВЕЧАНО ОТВАРАЊЕ ФЕСТИВАЛА****Беседа: Горан Шушљик**

Такмичарска селекција

Мањинска екстраваганца са пуно музике, плеса, духова и Индијанаца**БИЛО ЈЕДНОМ У НОВОМ САДУ**

Новосадско позориште / Újvidéki Színház

Текст и режија: **АНДРАШ УРБАН**Сарадници на тексту: **РОБЕРТ ЛЕНАРД** и **ТАМАШ ОЛАХ**Драматург: **ТАМАШ ОЛАХ**Композитор: **АРПАД СЕРДА**Кореограф: **КРИСТИЈАН ГЕРЂЕ**Сценографија: **МАРИЈА КАЛАБИЋ**Костимографија: **СЕНКА РАНИСАВЉЕВИЋ**Сарадници редитеља: **РОБЕРТ ЛЕНАРД** и **ЗОЛТАН ПУШКАШ**Корепетитор: **ДАВИД КЛЕМ**

Улоге

ЛИВИА БАНКА**ГАБРИЈЕЛА ЦРНКОВИЋ****ЕМИНА САЛАИ ЕЛОР****ЕДИТ ФАРАГО****АГОТА ФЕРЕНЦ****ТЕРЕЗИА ФИГУРА**

АТИЛА ГИРИЦ
ДАНИЕЛ ГОМБОШ
ИШТВАН КЕРЕШИ
СИЛВИА КРИЖАН
ЈУДИТ ЛАСЛО
АТИЛА МАЂАР
АРПАД МЕСАРОШ
АТИЛА НЕМЕТ
РОБЕРТ ОЖВАР
ГАБОР ПОНГО
ЗОЛТАН ШИРМЕР
БЕНЦЕ САЛАИ

И студенти Академије уметности у Новом Саду:
МАРИЈО САДИКОВИЋ, НАТАЛИА БАГИ,
ЛЕА ДЕДОВИЋ ТОМИЋ, ЛИЛА ГРЕГУШ,
ЕНДРЕ ГУСТОЊ

Учествују и **ДАРКО КОЛБАС** и **ТИБОР БАБА**
 Бенд: **РОБЕРТ ОЖВАР, БЕНЦЕ САЛАИ,**
ДИЕНЕШ АКОШ, ДАВИД КЛЕМ

Упозорење: Употреба димних и јаких звучних ефеката, сувог леда и стробоскопа.

Представља трајање 2 сатима.

Беседа на отварању 69. Стеријиног позорја ГОРАН ШУШЉИК, глумца, редитеља и продуцента

Један човек пролази преко празног простора. Други човек га посматра. То је позориште. По Бруку.

Могло би бити, али по ономе што се мени догодило, и није.

Неких двеста или триста метара одавде, пре много година, улазим у неку врсту учионице у којој је малена сцена. Кажем добар дан. Чујем да треба да се попнем на ту позорницу. Ходам до кратких степеница. Корачам по њима, ступам на сцену и ходам до неке столице. Од стола, подно сцене, из полумрака, стижу питања. Зашто сте ходали тако споро до сцене, тако се споро пењали степеницама, пришли споро столици? Кажем: не разумем питање, то док сам ишао није била никаква глума, нисам имао никакву намеру, у ствари не знам зашто!

Онда сам се представио, па монолог, песма, крај. Дошао сам да полажем пријемни код Шербеџије, није био у сали. Нисам примљен. Глас који ми је постављао питања био је, после се испоставило, глас Боре Драшковића.

Неких седам или осам година касније, баш неколико метара одавде, ево ту негде, глумцу и вашем беседнику додељују Стеријину награду за глуму, након великог тријумфа представе *Лукреција илићи Ждеро* у режији Јагоша Марковића. Чак девет фестивалских награда. Председник жирија те године, Љуба Тадић, пита ме неколико месеци касније, у салону Југословенског драмског, знаш ли зашто сам ти дао награду? Питам, зашто? Каже Љуба, због оног дела кад ћутке, сломљен и сам, ходаш с једне стране сцене ка другој. Тамо где ти је стајао чамцац. Много си, брате, играо, урлао, ломлио се, али ето, због тога како си прилазио том чамцу, због тога хода ето ти награде. Гледам у оне његове огромне очи, а он се грехотом насмеја.

(Глумца, беседник, мало прохода као Скапин по просценијуму.)

На моју несрећу, док ми је Љуба то говорио, у салону је био и Богдан Диклић. После је годинама убеђивао, и мене и друге, да сам Стеријину награду добио за сценски покрет а не за глуму.

Суботица. Тамо сам рођен. Имам неких седам или осам година. Поподне је и мој отац, официр ЈНА, доноси с посла две карте. Нисам до тада био у позоришту. У самом центру града, риђа и са репликом античких стубова, позоришна зграда. Отац у оделу и ја улазимо у њу, па кроз гужву у фоајеу, показавши наше карте, седамо у ложу. Мрак, тишина. Из задњег дела сцене, један човек с некаквим ковчегом прилази предњем делу простора. Нас двојица, отац и син, гледамо га. Он клекне, отвара ковчег којег одједном обасја светло. Благо је у ковчегу. Човек је узбуђен и говори неким готово неразумљивим језиком. Зарива шаке у ковчег а онда се осврће. Узима ковчег и хода као да нешто крије од неког.

Док по први пут у животу читам неки драмски текст, неких двеста, триста метара одавде, на врху Змај Јовине гимназије, у тада импровизованој библиотеци, неких седам, осам година касније, схватам да је та, прва представа коју сам гледао, била *Кир Јања* Јована Стерије Поповића. Текст, да га срочем, у руке ми је дао Димитрије Зекавица, дивни професор књижевности који је водио драмску групу при гимназији.

Иначе, школски друг Љубе Тадића. У тој драмској секцији учили су се речима, поезији и драми многи од нас. Ту сам први пут угледао једну од највећих европских глумица, Јасну Ђуричић. Спремала се за пријемни. А, већ је била спремна!

Овде доле, почетком деведесетих, у фоајеу је била књижара. Након седам дана рада у позоришту, уместо плате узео сам књигу сабраних дела Марина Држића. Бела велика књига. После сам из ње учио о ренесансном позоришту и штриховао монолог Помета за испит на трећој години глуме. Излази човек, прилази просценијуму и задовољно говори о храни. Затим се окрене и оде. Помет и Скапин из *Лукреције* говорили су истим језиком. Ходао их је исти човек.

Раша из представе *Хагерсфилд*, на крају представе, учини само неколико корака до Ивана. Гледају се. Гледају их. Онда се загрле Иван и Раша. Неколико стотина метара одавде, у Ујвидеки синхазу, загрлили смо се Глоша и ја, у лето 2006. Загрљај који је променио мој живот. Стеријино позорје. Представа за памћење. Награде. Схватио сам то вече, у овом граду у којем сам провео део живота и који ме је понео у свет театра, да позориште није ушло у мој живот, ја бих био Раша из малог града у прерији. Шајтинчев незадовољни, несрећни принц књига и цинизма. То би заиста био мој живот.

Опростите што сам ову прилику искористио да причам о свом животу. Обично са овог места причам о туђим. Украо сам ову привилегију.

Но, један живот не може да се исприча једном беседом.

Али, једном позоришном представом може да се исприча прича о свим људима, од постанка света до његовог краја.

Зато смо ми вечерас на Стеријином позорју.

Верујем да ће се следеће вечери, након судњег дана, када и ако до њега дође, догодити позоришна представа која ће сведочити о њему, судњем дану и животу пре и након њега.

Барем један глумац ће ходати сценом, и барем један ће га гледалац посматрати.

И би позориште!

Овим проглашавам 69. Стеријино позорје отвореним.

Такмичарска селекција

БИЛО ЈЕДНОМ У НОВОМ САДУ

ИЗВЕШТАЈ СЕЛЕКТОРКЕ

БИЛО ЈЕДНОМ У НОВОМ САДУ, текст и режија **Андраш Урбан**, Новосадско позориште / *Újvidéki Színház* (Србија)

Поводом педесетог рођендана Новосадског позоришта, настала је музичко-драмска представа *Било једном у Новом Саду*, спектакуларна посвета овом позоришту, према тексту и у режији Андраша Урбана, у његовом такође препознатљивом, аутоироничном стилу који истрајно преиспитује смисао, значења и конвенције извођачких уметности. На трагу бљештаве, заводљиве и урнебесно комичне Урбанове представе *Вишезови лаке мале*, радња је и овде постављена као позориште у позоришту, а поводом прославе рођендана театра који прати пригодан шоу програм. То је полазиште на коме ниче дубинско пропитивање односа позоришта према публици, односа између ангажованог и забављачког театра, затим позиција глумца и редитеља (и њихове међусобне нетрпљивости), релација према политици и структурама моћи. Намећу се и шира друштвена питања попут статуса мађарске, али и нове руске мањине у Новом Саду, као и нарастајуће угрожености човека због све дубљег друштвеног утицаја вештачке интелигенције. Атрактивна, енергетски експлозивна музичко-драмска игра никада није једнозначна, већ увек носи критичко наличје, тамну сенку која даје суштински смисао ироничном бљештању шљокица. Тако је ово позориште одраз или метафора живота (што позориште скоро увек јесте) потраге за светлом, која вероватно не би имала смисла без кривудавог тумарања у мраку.

Ана Тасић

ЕКС ЛИБРИС

У ово позориште не идемо ми
Јер су глумци и редитељи скаредни
У ово позориште не идемо ми
Јер су у њему голи цареви

Припада нам забава
Урнебесна врштања
Жељни смо историјске драме
Лепих хаљина и мелодије

Драги моји, зар вам нисам потребна?
Ја сам сада човек.
Ја сам сада Мађарица.
Ја сам сада жива.

Примети ме већ једном и престани да минираш
Волимо се ми и другог избора нема

Без тебе ја не постојим
Али ни вас нема без нас

Када у публици не буде никог
Кад не будете ту ни у гневу свом
Онда ће бити крај позоришта
Онда ће бити крај света

Али трагедија ће нас онда да стрефи

Када ни нас не буде на сцени
Ми ћемо бити овде док сте ви ту
Ви ћете бити овде док смо ми ту
Ако се овде већ угасе светла
И у вашој души ће настати тама
Ако се не смејете с нама свако вече
У својој самоћи плакаћете
И на овом језику на ком певам и ви га разумете
Нико неће говорити за вас

Летели смо и падали / Увек смо истрајали
Ово позориште је најбоље позориште
Позориште, Новосадско позориште

ПИСАЦ И РЕДИТЕЉ

АНДРАШ УРБАН
(СЕНТА, 1970)

Позоришни редитељ. Још и пре студија, формирао је прве позоришне радионице и трупу „Aiowa“. Уз подршку сегединског MASZK-а, и властитог ансамбла ствара „независне“ позоришне представе. Од 2005. је директор Мађарског градског позоришта „Деже Костолањи“ у Суботици. Оснивач је интернационалног позоришног фестивала Desiré Central Station. Радио је у Новом Саду, водио уметничке радионице у Румунији, а режирао је више од 40 комада у продукцији позоришних кућа у Нишу, Новом Саду, Београду, Сегедину, Битољу, Љубљани, Берлину, Клуџу, Варни и другим градовима.

Награђен је бројним и значајним наградама на позоришним фестивалима (Битеф, 1992, Фестивал алтернативног театра Мађарске, 2003. и 2004, Стеријино позорје 2011. и 2016, Инфант, 2008) али свакако треба издвојити престижну награду „Мари Јасан“ која се додељује као најзначајнија награда Мађарске за позоришну уметност чији лауреат постаје 2008. године.

У априлу 2023. постављен је за директора Новосадског позоришта.

КРИТИКА

Панк уместо кича

(...) Андраш Урбан је кроз представу *Било једном у Новом Саду* направио коментар на сопствену позоришну естетику, коментар на историју и естетику позоришта које сада води и коментар на лажно осећање узвишености. Та занета узвишеност често доминира прославама јубилеја, а кич је његов најчешћи естетски израз (изванредна сценографија Марије Калабић). Наравно, није пропуштено ни да се нагласи у чему је етички и политички проблем кич-естетике „јубиларних представа“ и какве последице на друштво и појединца оставља чињеница да се током јубилеја неретко аутентичне културне вредности замењују кичем. Ипак, ултимативни поштоваоци естетике Андраша Урбана могу бити и незадовољни овом представом. Представа баш и нема чврсти драматуршки оквир – састоји се из низа лабаво повезаних комичких и плесних нумера. Даље, ако не знате историју Новосадског позоришта, многе алузије и метафоре вам могу остати нејасне. Такође, може да вам засмета и та гомила различитих музичких жанрова међу којима на први поглед не постоји јасна унутарња веза. На крају крајева, ни друштвена порука ове представе не чини се тако „убитачном“ као у неким његовим ранијим представама. С друге стране, у прилог овој представи иде чињеница да смо глумачки ансамбл Ново-

садског позоришта видели у пуној снази. Оно што је певачки, плесачки и глумачки извео ансамбл у коме су Ливиа Банка, Габриела Цркковић, Емина Елор, Едит Фараго, Агота Ференц, Терезија Фигура, Атила Гириц, Даниел Гомбош, Даниел Хуста, Иштван Кереши, Силвија Крижан, Јудит Ласло, Атила Мађар, Арпад Месарош, Атила Немет, Роберт Ожвар, Габор Понго, Золтан Ширмер и Бенце Салаи тешко да би могло и једно друго позориште у земљи. Они су нас једноставно „одували“ својом енергијом, еланом, посвећеношћу и вером у позориште. Дах нам је застао док су у панк обради (музика Арпад Серда) певали чувени шлагер *Била је шако лијеја*. Тај фронтални театарско-музички „напад“ на публику је у свима нама пробудио лавину сећања на то шта је све било лепо и шта је све прошло око и поред нас за педесет година. Пробудило је у нама осећање нелагоде и одговорности за нечињење да се спасе оно што је било лепо и добро и окретање главе пред недељима која су чињена у наше име. Но, ова представа није прављена да буде политички проглас него представа у славу позоришта. Зато се она завршава антиклимаксом. Након *Била је шако лијеја* на сцени остаје глумица Емина Елор, која нас нежно, готово поетски подсећа да је много тога било и прошло, али да ће позориште постојати дотле док постоји глумац и постоји публика, и да ништа, па ни четврти зид, не би смели да нас раздвоје ако желимо да сачувамо позориште.

За крај, још једном треба подвући да је представа *Било једном у Новом Саду* настала у част јубилеја Новосадског позоришта, али да својим позоришним донетима далеко превазилази уобичајени појам приредбе у част јубилеја. То нас наводи да се запитамо да ли би се поводом других значајних јубилеја могле правити овакве представе. Да ли бисмо се усудили да поставимо себи питање о стварном смислу и значају јубилеја? Да ли бисмо се усудили да се наругамо нашој препотенцији док истичемо да имамо традицију стару 50-100-150-1000 година? А како би тек било чудесно да и они на сцени и они у публици тако апсолутно, тако ултимативно верују у значај јубилеја који прослављају, као што верују глумци у значај свог јубилеја – 50 година Новосадског позоришта. Каква би то земља била, какво би то друштво било, какве би то биле прославе јубилеја... Шта ви мислите?

Марина Миливојевић Мађарев
(Време, 31. јануар 2024)

Гледали смо: Било једном у Новом Саду

(...) Ова представа пружа све што желимо од позоришта – провод, забаву, хумор, сету, критичку жаоку, пресек где смо и шта смо, евоцирање успомена, а све то у актуелном друштвено-политичком оквиру.

У њу су стале и осуде пуританаца који у овај театар „више неће крочити“ и замерке како је Новосадско позориште исувише раскалашно, ламенти како је некада било боље, однос глумца према техничком особљу, генерацијско ривалство, питање оправданости ауторитета и умишљених величина, устаљена пракса младог глумца да искористи ђава обожаваатељке, отимање посла од старијих колега, замењивост и смењивост глумца, питање плате и уговора, садистички однос према младим глумцима и студентима глуме, сексизам, мобинг, сексуално узнемиравање које глумице константно доживљавају, проблем мањинског идентитета, жртвовање и одрицање од породичног живота, хронични недостатак новца и сигурности, алкохолисање, проблематика авангардног, друштвено-ангажованог и експерименталног позоришта, нереална очекивања, глумачки его који зна боље и од редитеља и од осталих глумаца, исмевање уврежених предрасуда које се везују за Мађаре (хопа-цупа шале на рачун Мађарица). Глумица је и она која не виђа своју децу, и она за коју мисле да свима шири ноге, и она која управља тиме када ће бити светло а када мрак и она која је принуђена да преспава у позоришту до првог приградског аутобуса за Темерин.

(...) Користећи поступак представе у представи, аутор је приказао све могуће и немогуће бољке кроз које пролази глумац/глумица и једна позоришна кућа, аутоиронијски и самокритично, уз проказивање стереотипа јавног посла и прегршт симпатичних простаклука, лепршаво и кабаретски разиграно, распевано и весело.

Ту је и симболика институције позоришта које се налази у згради некадашњег куплераја и биоскопа у којем су се приказивали вестерн филмови, језички варијетет назван новосадски бућуриш, хаковани титл (превод са мађарског на српски) који само председник државе може да поправи, испитивање колико је физички и психички исцрпљујуће одиграти представу излагањем и напрезањем себе до крајњих граница како би публика током та два сата блажено заборавила на сопствене проблеме и изменила се у неку другу реалност.

(...) Уз дубоко осећање повезаности између позоришта и публике, произлази закључак о међусобној неопходности (без вас нема ни нас, а без нас нема ни вас). Након незаборавних представа попут *Неојланије* и других комада које смо свих ових година гледали, Новосадско позориште је сада обогатило свој репертоар још једном *signature* представом моћне продукције. Биће ово представа која ће се сигурно још дуго играти, представа по којој ће ово позориште бити препознатљиво. Можемо само захвалити Новосадском позоришту што и даље постоји и уноси дух свежине, иновативности и света у нашу поприлично културно и уметнички загушљиву, устајалу и испарцелисану, монотону и покондирену средину која претежно живи од старе славе (била је тако лепа) и ентузијазма појединаца.

Андреа Попов Милетић
(*beforeafter.rs*, 7. фебруар 2024)

ИНТЕРВЈУ

Мирослав Мики Радоњић
Директор Стеријиног позорја

БЕЗ ДОМАЋЕ УМЕТНОСТИ ПОСТАЈЕМО БЕЗЛИЧНА МАСА НИЧЕГА

Директор Стеријиног позорја Мирослав Радоњић говорио је уочи почетка фестивала о својеврсној позоришној лиги шампиона, на коју би сви да дођу, а која ове године доноси селекцију чији је мото „Апокалиптичне светлости позорнице“.

Шта Позорје поручује овдашњим позоришним радницима у контексту овогодишње селекције која садржи само три представе из Србије? Због чега би они требало да се забрину заправо? Где су промашили: у избору текстова, редитеља, глумачких подела, начину игре, позоришној етици, естетици... Каква врста неусаглашености у њиховом раду на ово Позорје нам доводи овај пут више представа из иностранства? Где је грешка?

Не бих рекао да је реч о било каквој грешци. Једноставно, ради се о томе да је селекторка Стеријиног позорја Ана Тасић проценила, на основу својих уметничко-естетских критеријума и критичарског сензибилитета, да су представе из региона рађене по делима наших аутора, у овом тренутку, позоришно релевантније од других чија је реализација била у српским театарским кућама. С једне стране, то показује да мисија Стеријиног позорја у промоцији и афирмацији савременог домаћег драмског текста и ван граница наше земље даје резултате, а с друге, да су српска позоришта током минуле сезоне можда била мало резервисанија када је реч о праизведбама наших аутора. Сасвим је извесно да је било још неколико представа које су могле да се нађу на Позорју, што је селекторка поменула у свом извештају, али негде увек мора да се подвуче црта.

Мислите ли да има одговорности и уметничке снаге да се та порука чује на прави начин? Да ли се бојите да ће управо због те поруке неко бојкотовати Позорје?

Стеријино позорје је кроз своју дугу историју одувек било место на коме су се сучељавала мишљења, коментарисали избори селектора, одлуке жирија, водиле жустре дебате о вредности изабраних остварења, али и о онима која се нису нашла у такмичарској селекцији најважнијег домаћег позоришног фестивала. То нам доказује да је Позорје, од свог оснивања 1956. године, било својеврсно репер, фестивал на

коме се добија верификација и недвосмислено признање за остварене уметничке резултате у представама рађеним по делима наших аутора. Међутим, Стеријино позорје не може да поправља слику српског позоришта у целини, нити да даје некоме препоруке како треба да промишља репертоар и слично. Оно може да констатује каква је ситуација у националној драматургији и позоришној уметности, да постави, условно речено, дијагнозу, али не и да лечи. Заиста не видим рационалан разлог за неку врсту бојкота, иако се и то дешавало у претходним деценијама.

На конференцији за новинаре селекторка је рекла да је доживела и својеврсне притиске, пре свега уметничког дела јавности, да у програм овогодишњег Позорја уврсти одређене представе. Јесте ли тим притисцима морали да одолевате и ви? Како то уопште изгледа, неко назове, и... Како тече разговор?

Када говоримо о Стеријиним позорју, онда заправо говоримо о позоришној лиги шампиона, која је важна за огромну већину театара на просторима бивше Југославије. И сасвим је очекивано да је многим драмским уметницима ствар прстижа да се нађу у програму овог фестивала. Стога не треба да чуди да постоји интересовање које исказују у разговорима о њиховим шансама да буду у селекцији. Нису то притисци у класичном смислу, пре бих рекао да су то аргументоване расправе, понекад утемељене на чињеницама, а неретко и на емотивним реакцијама уметника, што је разумљиво.

Како ви лично разумете и доживљавате мото овогодишњег фестивала „Постапокалиптичне светлости позорнице“? Каква су та светла, шта говоре о стварности? Је ли поправљива? Или срљамо ка њој?

„(Пост)апокалиптичне светлости позорнице“ јесте мото који обједињује теме већине представа на 69. Позорју. Време у коме живимо није нимало весело, нити оптимистично. Историја људске цивилизације, а поготово оно што се дешава у релативно ближој прошлости, па и у садашњости, драстични су примери окрутности, неправде, злочина, суноврата вредности на којима би требало да почива савремено друштво. Као да сви ми живимо у једном дехуманизованом (пост)апокалиптичном свету. Ипак, и у таквој суровој реалности трачак наде, светлости, даје позоришна уметност кроз своју сталну потребу да преиспитује ко смо, шта смо, где смо и куда идемо.

Чули смо од селекторке да се представе из Србије баве постапокалиптичним темама, док се ексјугословенским баве само позоришта из региона која играју представе у „Круговима“. Да ли смо то најзад схватили да се Југославија распала пре 30 година и да постоје и друге – за живот пресудне – теме?

Све оно што се дешава у друштвено-политичком и историјском смислу, не само у претходних тридесетак, педесет или сто година, већ вековима уназад, обликује нашу данашњицу. Не можемо побећи од неких тема само зато што су непријатне или трауматичне. Њиховим гурањем под тепих оставићемо реалну могућност да нам се трагичне грешке изнова понављају. Видећемо на овогодишњем фестивалу да се многе представе баве последицама онога што нам

се дешавало крајем 20. и почетком 21. века. Наравно да постоји и читав низ других животних тема, које су такође присутне у остварењима које ћемо гледати на Позорју.

Приметно је да су сваке године у селекцији, готово обавезно, Андраш Урбан и Кокан Младеновић. Шта то значи: да су и даље недодирљиви у уметничкој креативности у односу на све друго/на све друге редитеље у земљи, или да селектори имају сличан укус, или да њих двојица једино говоре о ономе о чему треба говорити, или их је опасно не узети у селекцију?

Не разумем зашто би било опасно узети, или не узети представу неког редитеља, и уврстити је, или не у селекцију Стеријиног позорја? Без обзира на његово име, претходни ангажман, поетичко-естетска промишљања, политичке ставове, националну или верску припадност, он је режирао одличну, или мање добру представу, и то је главни критеријум за одабир. Чињеница јесте да су Андраш Урбан и Кокан Младеновић релативно често присутни на Позорју због тога што интензивно раде у претходних двадесетак година и да неретко успевају да режирају представе високих уметничких квалитета. Као што се то претходно дешавало са Матом Милошевићем, Мирославом Беловићем, Љубишом Георгијевским, Душаном Јовановићем, Милетом Коруном, Слободаном Унковским, Дејаном Мијачем, Егоном Савином, Јагошем Марковићем, Видом Огњеновић, Миланом Караџићем...

Ове године Позорје је поприлично раширило своје гране и у друге воде. Чему служи филмски програм Позорја и како је успостављена сарадња са Александром Рељићем који селекује тај програм. Ко се кога досетио? Хоће ли програм бити позоришно контекстуализован?

Често се заборавља да Стеријино позорје није само један обичан позоришни фестивал, већ културни и друштвени догађај пар екселанс, у чијим разноврсним програмима су се у претходних седам деценија представљали најразличитији уметнички садржаји. Тако су рецимо шездесетих година прошлог века на два фестивала биле селекције радио и ТВ драма, Милан Коњовић је у оквиру пратећег програма јавно, пред публиком осликавао платно, били су организовани концерти, изложбе, књижевне трибине... У сусрет јубилејима – 70. Позорју које ће бити одржано 2025. и 2026. када ће Стеријино позорје прославити 70. рођендан, желимо ширу јавност да подсетимо на те чињенице. До сарадње са Александром Рељићем је, како то у животу обично бива, дошло сасвим случајно, али смо се брзо договорили да заједно са биоскопом „Арена синеплекс“ организујемо програм на коме ће бити представљена селекција документарних филмова из региона који се, на сличан начин као и изабране представе, баве актуелним темама које нас се дубоко тичу. При томе, не треба заборавити и на појаву у нашој драматургији да је велики број драмских текстова настао управо на документаристичкој грађи.

На који начин ће Суба бити присутан на Позорју?

Митар Суботић Суба један је од најаутентичнијих уметника новосадске културне сцене. Између осталог стварао је

позоришну музику, па је то главни разлог зашто заједно са Фондацијом „Митар Суботић Суба“ организујемо промоцију овог сегмента његовог стваралаштва.

Хоће ли Позорје учинити нешто са сатницом како би публика која гледа такмичарски програм могла да види и младе снаге на Позорја младих?

Одавно смо то урадили. Наиме, представе у склопу Позорја младих почињу већ од 15 часова, али с обзиром на то да у пет дана учествује десет високих позоришних школа, од којих поједине наступају са две-три представе и јавним читањима драмских текстова студената драматургије, јасно је да није могуће избећи и одређена преклапања с такмичарском селекцијом. Али, тако је на свим великим европским фестивалима који имају мноштво садржаја током целог дана и вечери, када се програми одржавају паралелно, а публика има могућност избора. Стеријино позорје у томе није изузетак.

Ко бира жири Позорја?

На основу Правилника о организацији фестивала, селектор предлаже чланове жирија, а именује их директор Стеријиног позорја.

Да ли Позорје има податак о томе ко му је најстарији, највернији гледалац?

Знамо да постоји неколико десетина верних гледалаца нашег фестивала који га прате још од самих почетака, шездесетих година прошлог века. Једна од њих је истовремено била и учесница, легендарна Мира Бањац.

Имате ли утисак да је да учествују на Позорју више стало домаћим или регионалним уметницима?

Стеријино позорје је изван сваке сумње један од најважнијих позоришних фестивала у региону и свима је стало да се на тој манифестацији представе. Без обзира да ли учествују у такмичарској селекцији или међународном програму „Кругови“, ствар престижа је бити на Позорју.

„Партизан“ је добио неколико милиона да би проиграо ван граница Србије. Шта мислите како би позоришта у Србији проиграла на домаћем терену да добију толико милиона?

Никада уметност и култура нису били приоритет у финансирању од када ја памтим, а то је уназад четрдесетак година. Немам ништа против да се помажу и афирмишу спорт и наши клубови, али надам се да ће коначно постати свима јасно да без домаће уметности, традиције, језика, савременог стваралаштва постајемо безлична маса ничега, и ту перспектива нема.

По којим представама памтите претходна Позорја?

Тај списак био би подгучак јер обухвата претходних неколико деценија и многобројна врхунска остварења. Али, ако већ морам, издвојићу тридесетак, која и данас кристално јасно памтим: Нушићево *Сумњиво лице* редитеља Дејана Мијача у извођењу СНП-а; *Лукреција илићи Ждеро* у режији Јагоша Марковића, Позоришта на Теразијама; Симовићево *Пушчујуће њозоришће Шойаловић* СНП-а, редитеља Егона Савина; Селимовићев *Дервиш и смрт* Крушевачког позоришта у режији Небојше Брадића; *Турнеја* Горана Марковића, Атеље

212; Кочишево *Пушовање за Нанџ* Сомборског позоришта, у режији Љубослава Мајере; *Београдска шрилоџија* Биљане Србљановић, режија Горан Марковић, ЈДП; Михизов *Бановић Штрахиња* Град театар Будва, редитеља Никите Миливојевића; Његошев *Горски вијенац* ЦНП-а, режија Бранислав Мићуновић; Ромчевићева *Каролина Нојбер*, Град театар Будва, режија Никита Миливојевић; Селенићево *Ружење народа у два дела* Сомборског позоришта, режија Кокан Младеновић; *Јеџоров љуш* Виде Огњеновић, Град театар Будва; *Велика драма* Синише Ковачевића, Народно позориште Београд; *Доктор шусџер* Душана Ковачевића, Звездара театар; Павићев *Хазарски речник*, редитељ Томаж Пандур, Атеље 212; *Наход Симеон* Милене Марковић у режији Томија Јанежича, копродукција СНП и Стеријино позорје; *Црна земља* Арпада Шилинга, Кретакер позориште из Будимпеште; *Роки хорор шоу* Ричарда О'Брајана, Новосадско позориште, режија Виктор Нађ; *Је ли било кнежеве вечере* Виде Огњеновић, СНП; *Брод за лушке* Милене Марковић, режија Ана Томовић, СНП; *Чекаоница* Бранка Димитријевића и Бориса Лијешевића, Атеље 212 и Културни центар Панчево; *Зајребачки њенџајрам* ЗКМ, у режији Паола Мађелија; *Урби еш орби* Јаноша Пилинског, режија Андраш Урбан, Позориште „Деже Костолањи“ Суботица; *Фрљићев Кукавичлук* суботичког Народног позоришта; *Одисеј* Горана Стефановског, режија Ацо Поповски, велика регионална копродукција; Вегелова *Неоџланџа*, режија Андраш Урбан, Новосадско позориште; *Три зиме* Тене Штивичић, режија Ивица Буљан, ХНК Загреб; *Андрићева На Дрини ђурија*, режија Кокан Младеновић, СНП; *Царство небеско* Јернеја Лоренција, Битеф театар и Народно позориште Београд; Симовићева *Хасанаџаница* режија Андраш Урбан, Новосадско позориште; *Лебовићев Семџер идем*, режија Горчин Стојановић, Сомборско позориште; Поповићев *Кус њеџлић*, режија Милан Нешковић, Народно позориште Суботица; *Ако дуго љедаш у њонор* Енеса Халиловића, режија Златко Паковић, Регионално позориште Нови Пазар; Симовићево *Чудо у Шарџану*, редитељ Јагош Марковић, ЈДП; *Успаванка за Алексију Рајчић Ђорђа Косића*, режија Југ Ђорђевић, копродукција Народног позоришта Београд и Стеријиног позорја...

И да разговор заокружимо како смо и почели: шта мислите на који начин заправо Позорје данас утиче на позоришни живот у земљи, ако у њој нема више од три добре представе?

Уместо одговора, цитираћу великог и непоновљивог Јагоша Марковића, који је у беседи на отварању 68. Стеријиног позорја, између осталог, рекао: „Позориште чува дух нашег народа и нашег језика, наше најбоље – чува позориште. А Стеријино позорје чува позориште већ деценијама. И ми морамо чувати Позорје. И кад је најбоље, и кад то није, и кад смо поносни на њега, и кад смо љути на њега – морамо га чувати, јер је мало вредности које трају у времену, а само се оне рачунају. Уписујемо се у климу времена, уписујемо се у реку времена, између позоришних славних предака и наших потомака позоришних, који ће, верујем, бити бољи од нас.“

Снежана Милетић

Ана Тасић
Селекторка
69. Стеријиног позорја

ИСТЕРИВАЊЕ ИСТИНА НА СВЕТЛО ДАНА

Слоган 69. Стеријиног позорја гласи „(Пост)апокалиптичне светлости позорница“. Селекторка Ана Тасић за Билтен говори о апокалиптичној фази у којој је човечанство, о томе да за њу без светла нема уметности, о представама које се супротстављају људском паду, о томе како човек кроз игру спознаје себе и свој идентитет.

(Пост) апокалипса: Земља је одувек имала глад. Историја човечанства је историја ратовања. Зараза какву смо искусили није ни прва, а сигурно ни последња. Где су три, ту гори, ту је увек и четврти јахач Апокалипсе. Шта Вам говоре селекторане позоришне представе (јер је позориште рефлексија друштва)? Јесмо ли најгоре прошли или помор тек треба да наступи? Хоће ли свет преживети и овај пут?

Представе говоре о неопходности потраге савременог човека за делићима сломљених идентитета, после кошмара, односно у кошмару који и даље локално и глобално живимо, након опорављања од екс-југословенских ратова, транзиција, пандемије ковида. Другим речима, из апокалиптичне фазе нисмо још изашли, нисмо се превезли на другу страну реке, метафорично речено, нисмо стигли у пост фазу. Апокалиптичност је и даље одредница нашег света, коренито уздрманог бројним ратним жариштима на Планети која се неминовно одражавају и на локалном плану, у виду непрестаних немира изазиваних трагичним вестима, нових економских потешкоћа, уплива миграната, али и упадљивог локалног разбуктавања насиља, као реакције на свеприсутне облике наказности. Радње и животи ликова у представама које ћемо видети на овогодишњем Позорју одражавају овакво време, дистопију суморнију од Орвелових визија, не одустајући од потраге за светлима у скоро мрклом мраку. А без светла нема уметности, бар је за мене тако.

Живимо велики пад човечанства, а живимо ли и неминовност суноврата позоришне уметности? Или, како се представе које ћемо гледати на 69. Позорју супротстављају великом паду човечанства?

Не бих рекла да живимо у суноврату позоришне уметности. Ова сезона, односно период од прошлог до овог марта, током којег сам гледала представе за 69. Позорје, јесте била слабија од претходних, али то још увек треба, мислим и надам се,

приписати сплету околности, а не неком императиву пута у провалију, па се такође надам да ће предстојећа година бити уметнички вреднија. Дакле, не мислим да живимо у неком времену колосалне позоришне кризе, јер повремено, ретко, али ипак присутно, изађу понеке заиста битне представе, као што је прошле године био случај са *Очевима и оцима*, или раније, са *Усџаванком за Алексију Рајчић*. Не бих рекла, дакле, да таква ситуација треба да нас забрине, бар не још, али треба свакако да нас опомене, да се посвећеније, студиозније, одлучније посветимо продукцији савремене српске драме, мислим на српска позоришта. Успеси не долазе случајно, већ су производ промишљене репертоарске политике, континуитета рада, истрајности, остајања на зацртаном путу и након пар неуспеха и разочарања, јер успех често долази после таквих „падова“. А представе се, наравно, супротстављају људском паду кроз критику накарадних и наопаких вредности, и чврсто држање за хуманистичке путеве.

Читав свет се распада, што се рефлектује на живот сваког човека од чије су пуноће преостали само фрагменти. Да ли у представама овогодишњег Стеријиног позорја то више показују садржаји или форме? Или пак унутрашње форме?

Садржаји и форме су у највећој мери у сагласју у представама овогодишњег фестивала. Када се види списак редитеља који потписују дела, од Себастијана Хорвата, преко Ивице Буљана, Кокана Младеновића, Андраша Урбана, до Вељка Мићуновића и других, јасно је да доминира наслеђе авангарди, језика који је истраживачки, физички, често и суров, са идејом да се уздрмају темељи малограђанског друштва, да се размрси уплетеност у лажи, насиље, злочине. Дакле стил и форма авангардног наслеђа на којем су изграђене ауторске поетике поменутих редитеља, одговарају садржају представа, такође усмереном на истеривање истина на светло дана.

Како постдрамске структуре утичу на савремене оригиналне драмске текстове селектораних представа?

Утичу очигледно, у погледу мењања традиционалних, аристотеловских принципа компоновања драме. Све три прайзведбе савремене драме имају постдрамску структуру, фрагментарне су, немају линеарну радњу, имају временски скоковиту нарацију. У *Режиму исцељења* Тање Шљивар, један од типских ликова каже: Чим се одрекнемо жеље за драмом, буди се наша жеља за дармом. То се може тумачити као фина игра речима, иронијом обојена, која наводи на не-драмске, или антидрамске путеве протагониста, где се траже истине и нови идентитети савременог човека.

Светлост позорница: Да ли представе које ћемо гледати у Вашој селекцији сугеришу раскошно сценско осветљење као вид бекства од стварности у чаролију или унутрашњу светлост, сунце у души позоришног бића?

Не бих рекла да је реч о бекству од стварности, генерално говорећи, ако су генерализације на пољу уметности уопште могуће, јер ликови у овим представама не беже од ње, већ настоје да нађу смисао у њој таква каква је. Питају се о разлозима губљења у лавиринтима раздробљеног сопства, настојећи да пронађу излаз, свесни кошмара у којем су заглављени, а то је нарочито случај са праизведбама

текстова Виде Давидовић, Тање Шљивар и Милана Марковића. У представи *Било једном у Новом Саду*, ликови у позоришту налазе могућност разумевања ове наше технолошке и политичке стварности која се отела контроли, пропитујући при томе и могућности позоришта, у једној дубоко иронично светлуцавој, раскошној форми.

Да ли је трагикомедија доминантан жанр 69. Стеријиног позорја? Или су битнији простори игре у селектованим представама? Или бисте нешто друго или треће издвојили? Трагикомичан израз јесте веома присутан у представама на фестивалу, што ми је драго, јер је реч о једном од најизазовнијих драмских облика, зато што постоји на пољу граничног, ризичног, вишезначног израза. Она нас с једне стране забавља, док с друге покреће и деликатне, мучне теме које лакше гутамо када су зачињене комичним додацима. А без игре се такође не може живети. Хуизинга је истинито тврдио да је човек, пре свега, *homo ludens*, човек који се игра, човек који игра, јер у тој игри спознаје себе и свој идентитет, што је ваљда један од главних разлога и циљева живљења овог живота.

Наташа Гвозденовић

ПРОЛОГ 69. СТЕРИЈИНОГ ПОЗОРЈА

ИВА ЧУКИЋ, АРХИТЕКТКИЊА: ЧЕМУ УМЕТНОСТ СЛУЖИ ДАНАС? Урбана борба за демократски и праведан развој града

Заједничка добра и неформалне праксе

Ива Чукић (Београд, 1983) дипломирала је и докторирала на Архитектонском факултету Универзитета у Београду. Област њеног интересовања је урбанистичко планирање, урбана заједничка добра, као и тачке сусрета институционалног и нормативног

оквира са облицима неформалних пракси. Њено деловање укључује активан рад са заједницом. Кооснивачица је колектива Министарство простора, насталог са жељом да допринесе демократском и праведном развоју градова. Од 2015. сарађује у настави на универзитетима у земљи и иностранству, а од 2021. у звању научне сараднице је чланица Истраживачких јединица Архитектонског факултета. Чланица је Међународног саветодавног одбора Факултета примењених

уметности у Бечу, председница Управног одбора Фондације „Јелена Шантић“, чланица Саветодавног одбора Guerrilla фондације у Берлину, и донаторског одбора Траг фондације. Године 2023. Краљевски институт британских архитеката (РИБА) уврстио ју је у књигу 100 Women: Architects in Practice која представља селекцију женских архитеката из целог света, истакнутих својим професионалним доприносом општем добру друштва и унапређењу околине.

Чему уметност служи данас? Да ли, када је реч о „заузимању“ урбаних, заједничких, јавних добара грађана, простора за неинституционализовано уметничко деловање, то увек и неизоставно подразумева герилску акцију с неизвесним резултатом, или је другачији исход ипак могућ?

На ово и многа друга питања (која заправо реагују на непознаницу на који начин се јавни простор претвара у простор који задовољава потребе грађана), у прологу Стеријиног позорја (од)говорила је архитекткиња Ива Чукић, кооснивачица београдског Министарства простора. Надасве занимљиво предавање, ова непосредна, шармантна, уметничким искуством и стручним радом богата жена, одржала је на Факултету техничких наука Универзитета у Новом Саду, а организатор веома посећеног сусрета са студентима био је Одсек за уметност и дизајн.

Архитекткиња Чукић изнела је пред студенте неколико успешних тактика освајања простора, које је Министарство простора извело у Београду (Улична галерија, протест против затварања и приватизације биоскопа, протест против Београда на води...) користећи уметност и културу како би мобилисали грађане и покренули реакцију друштва на важне теме у њиховом непосредном окружењу. Циљ акција и активног рада са заједницом је, између осталог, подстицање људи да препознају сопствену потребу живљења у здравим градовима, по њиховој мери. Министарство се водило чињеницом да постоји много напуштеног простора, те исто толико потреба које би могле да се остваре у тим просторима. Новосађани се, подсетила је, добро сећају ентузијастичне и успешне акције грађанског заузимања простора касарне „Арчибалд Рајс“, која данас, нажалост, чами напуштена и запуштена.

Поразна је чињеница да у Србији нема списка простора у јавној својини, док закон јавну својину препознаје искључиво када је реч о комерцијалним интересима.

Окупљени око Министарства за простор мапирани су потребе људи и на територији Србије, за кратко време, сакупљено је преко 100 иницијатива којима је био потребан простор. Показало се, током покушаја и акција заговарања за неки простор, да је позитиван исход могућ само уз лично познанство и политичку вољу.

Министарство простора, нажалост, више не постоји, али су акције о којима је Ива Чукић говорила (иако је нагласила да „у овој земљи углавном све функционише у неким сивим нишама“) биле корисне лекције добре праксе и непроцењиво искуство студентима. Лекције Министарства простора дају наду да је кроз урбану борбу замисао о демократском и праведном развоју града, чији јавни напуштени простори не морају увек бии претворени у паркинг или кафе, и те како могућа и остварива!

Бранислава Опрановић

ДАНАС НА ПОЗОРЈУ

СЦЕНА, МАСКА, КОСТИМ, ЛУТКА

Изложба дечјих ликовних радова

Организатор: Центар за ликовно васпитање деце и омладине Војводине

У оквиру 69. Стеријиног позорја, Центар за ликовно васпитање деце и омладине Војводине организује 65. изложбу ликовних радова деце и омладине Србије на тему „Сцена, маска, костим, лутка“ са подтемом „Простор Неодођије из приче о Петру Пану“. Ову јединствену изложбу, Центар за ликовно васпитање организује од 1959. године, с тим да су се изложбе до 80-тих година организовале у оквиру Мајских игара у Бечеју, а од 1993. у оквиру Стеријиног позорја у Новом Саду.

Циљ ове изложбе је да се путем позоришне уметности деца мотивишу према ликовном изражавању и обрнуто, те на тај начин утиче на развој њихове естетске и креативне личности. Деци и младима се овом изложбом ствара прилика за упознавање са светом позоришта, и указује се могућност стварања кроз игру и учење.

На овај ликовни конкурс у просеку пристигне око 2000 дечјих ликовних остварења, на изложби буде презентовано око 100 најуспешнијих остварења по оцени стручног жирија и

Рина Барачков

Сандра Тегелтија

додељује се у просеку 20 награда у пет категорија за сцену, маску, костим и лутку. Центар за ликовно васпитање деце и омладине Војводине међу првима је установио и награду за најуспешнију колекцију радова која се додељује менторима – ликовним педагозима.

Велики део радова настао у протеклих шездесет четири године са ове изложбе чува се у архиви Центра и представља јединствену и значајну тематску колекцију дечјих радова инспирисаних позориштем. Велико интересовање за овај конкурс и висок квалитет радова одржан је током деценија.

Љубица Танкосић

Центар за ликовно васпитање деце и омладине Војводине

ТРЕНУТАК – ПОЗОРИШНИ КРОКИ

Угљеша ЦОЛИЋ (1989), доктор ликовних уметности. До сада је имао 75 самосталних и преко 100 групних изложби. Учествовао је на преко педесет ликовних колонија у земљи и иностранству. Излагао у Србији, Француској, Немачкој, Русији, Италији, Шпанији, Португалији, Турској, Мађарској, Румунији, Порторику, Грчкој, БиХ и Киргизији. Истражује и експериментише у различитим стиливима и техникама, традиционалним и новим медијима. Осим цртања, сликања, графика и вајања, бави се и израдом сценографије и костимографије, осликавањем мурала, као и истраживањем синергије различитих уметности.

ОВЕКОВЕЧЕНА ПРОЛАЗНОСТ

(...)сваки напор да се сценско збивање забележи, овековечи вредан је пажње и прилог својеврсној култури сећања. То су, између осталих и на свој начин, чинили Едгар Дега и Анри Тулуз-Лотрек. Зато је Позорје на прошлогодишњем Фестивалу установило нови програм. На свакој представи академски сликар Угљеша Цолић радио је крокије, бележећи покрете, гесте, емоције...

Изложбе радова насталих претходних вечери, постављане током округлих столова о представама, изазвале су велику пажњу и као документ, и као атрактивна новина,

Из представе *Усјаванка* за *Алексију Рајчић*

али пре свега због огромне количине експресије коју је Цолић унео у своје радове. *Тренушак – позоришни кроки* изложба у оквиру 69. Стеријиног позорја пресек је оног што је настало на претходном Фестивалу. Нека то буде наш заједнички прилог овековечењу пролазног.

Горан Ибрајтер

ЖИРИ 69. СТЕРИЈИНОГ ПОЗОРЈА

Дејан Средојевић
(председник Жирија)

Рођен је 1979. у Новом Саду. Дипломирао 2003. на Академији уметности Универзитета у Новом Саду, Одсек глума. Као најбољи дипломирани студент добио је Награду „Предраг Пеђа Томановић“. На Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду магистрирао је 2007. радом у области акцентологије и докторирао 2011, одбранивши тезу експериментално-фонетског испитивања акцената и интонације. Запослен је као редовни професор на Филозофском факултету, где предаје Дикцију, Фонетику и ортоепију и друге предмете који се тичу прозодије и интонације. На Академији уметности студентима Глуме предаје Дикцију с основама српског језика.

Аутор је двадесет седам научних радова из фонетике и фонологије стандардног српског језика, експериментално-фонетских испитивања акцента и интонације, нормативне акцентологије и дикције. Коаутор је монографије *Фонетика и фонологија: ортоепска и ортографска норма стандардног српског језика* (2012) и аутор двеју монографија: *Фонетско-фонолошки опис акцената у стандардном српском језику – од специфичног ка општем* (2017) и *Дикција. О тласу, тласовима, акценци и прозодији у српском језику* (2022). Држао је обуку из дикције телевизијским водитељима и презентерима. Као сарадник на сценском говору и лектор учествовао у припреми 75 представа професионалних позоришта широм Србије (обрада текстова стандардног српског језика, дијалекатских текстова, драма у стиху).

Двоструки је добитник Стеријине награде за сценски говор (2019. и 2022). На 16. Међународном фестивалу позоришта „Златна вила“ у Приједору добио је Специјално признање за сценски говор.

Марта Береш

Рођена је у Новом Саду 1984. Дипломирала је 2008. на Академији уметности у Новом Саду – Одсек глума на мађарском језику у класи Ђерђа Херњака. Од 2006. до 2018. била је чланица Позоришта „Деже Костолањи“ (Kosztolányi Dezső) у Суботици. Од 2018. до 2022. радила је као слободна умет-

ница. Од 2022. чланица је СНП-а у Новом Саду. До сада је играла у више од 50 представа.

Важније представе: *Молијер* (2006, НП Суботица), *Урби еш Орби* (2006, Позориште „Деже Костолањи“ Суботица), *Четврта сесџра* (2006, НП Суботица), *Ошело* (2009, Vigszinhas Будимпешта), *One girl show* (2011), *Passport 1,3* (2012), *Човекова комедија* (2013), *Руже* (2013), *Тишина* (2014), *Лиљом* (2015), *Облак у њанџалонама* (2017), *The End* (2018) – све у Позоришту „Деже Костолањи“ Суботица, *Хасанаџиница* (2018, Новосадско позориште), *Ана Карењина* (2019, Новосадско позориште), *Дабоџа ње мајка родила* (2020, Атеље 212, Београд), *Fahrenheit 451* (2022, Позориште „Радноти“ Будимпешта), *Била једном једна земља* (2023, Српско народно позориште), *Скуљачи њерја* (2023, Српско народно позориште).

Награде: Најбоља млада глумица, Фестивал Кишварда (*Танџо/Молијер*) 2007, Најбоља млада глумица, Фестивал професионалних позоришта Војводине (*Урби еш Орби*) 2008, Најбоља млада глумица, Стеријино позорје (*Урби еш Орби*) 2008, Патакијев прстен (*One girl show*) 2011, Најбоља глумица/награда за иновативност, Фестивал монодраме и пантомиме Земун (*One girl show*), Најбоља глумица, Бефемон, Бечеј (*One girl show*) 2021, Награда „Бодрогвари Ференц“, град Суботица 2013, Награда Прима Јуниор, Будимпешта 2014, Стеријина награда за најбољу глумицу, Стеријино позорје (*Хасанаџиница*) 2019, Најбоља глумица, Фестивал професионалних позоришта Војводине (*Хасанаџиница*) 2019, Специјална награда, позоришни фестивал Theater, Сегедин (*Хасанаџиница* и *Облак у њанџалонама*), Најбољи глумац у години 2020/21. на мађарском говорном подручју, Удружење мађарских критичара (*Ана Карењина*), Најбоља глумица, Фестивал Кишварда (*Ана Карењина*) 2020, Најбоља глумица, Борини дани Врање (*Ана Карењина*) 2021, Grand Prix, Буцини дани Александровац (*Ујошреба човека*) 2021, One girl show, Специјална награда, Будимпешта 2023, Grand Prix, Буцини дани Александровац (*Ана Карењина*) 2023.

Ирена Поповић

Композиторка. Рођена је 1974. Завршила Факултет музичке уметности у Београду, Одсек композиција у класи Зорана Ерића и Срђана Хофмана, а затим наставила усавршавање на магистарским студијама у Салцбургу на Универзитету Моцартеум на катедри за композицију и оркестрацију у класи Р. Фебела. У оквиру њеног опуса значајно место заузима музика за позориште и филм.

Музика Ирене Поповић награђивана је широм земље и света: добитница је три Стеријине награде и то за представе *Кошџана* (2014) и *Родољубци* (2016), обе у режији Андраша Урбана, док су на Стеријиним позоријима 2019. награђене све три музике које су се те године нашле у кон-

куренцији (*Хасанџиница* и *М.И.Р.А.*, у режији Андраша Урбана и *Каролина Нојбер* у режији Кокана Младеновића).

Осим Стеријиних награда издвајамо и две награде на Међународном фестивалу малих сцена у Ријеци, три награде на Фестивалу професионалних позоришта Војводине, награду за најбољу музику на Сусретима позоришта/казалишта у БиХ/Брчко дистрикт, специјалну награду за музику на позоришном фестивалу Дани комедије у Јагодини, специјалну награду за музику на Југословенском позоришном фестивалу у Ужицу, две награде за најбољу позоришну музику на Позоришним/казалишним играма у БиХ/Јајце, награду за најбољу музику на позоришном фестивалу БиХ драме у Зеници, награду за најбољу музику у Шапцу на позоришном фестивалу Позоришно пролеће, награду за најбољу музику на филмском фестивалу у Анталији, специјалну награду за најбољу музику на позоришном фестивалу Театар фест у Бања Луци, награду за најбољу музику на позоришном фестивалу у Нишу...

У Народном позоришту Београд режирао је и компоновао оперу *Деца* по тексту Милене Марковић за коју је награђена Наградом града Београда „Деспот Стефан Лазаревић“ (2023).

Композиције Ирене Поповић изводе се на многобројним фестивалима, а њена дела су на репертоару еминентних уметника и камерних ансамбала. Најизвођеније композиције: *Сломљена ојера срца мој* за гудачки оркестар, *Моцарти, луситер, луситик или десет комада с њевањем налик ојери* за солисте, рок бенд, дечји хор и камерни ансамбл, *Тишина и нишџа* за шапача и клавир, *Little NOIZ* за гудачки квартет, *Увертира Ајнштајнови снови / музика за замислене ојерске сцене* за симфонијски оркестар, *Змијски цар који је појео слона* за симфонијски оркестар...

Основала је уметничку групу *Прерађивачка индустрија музичкој материјала* и вокално уметничко друштво жена у експанзији *Oh, meine liebe Constanze* које обједињује разнолике видове уметничког изражавања.

Живи у Београду, а сања море...

Душан Љуштина

Рођен 1948. у Глибодолу (Хрватска). Стекао је докторат на Економском факултету у Осиеку с темом о примени маркетиншких концепата у позоришној уметности, дипломирао на Управном студију Правног факултета у Загребу те апсолвирао на Шумарском факултету у Загребу. Аутор је научних радова о маркетингу у позоришним активностима и примени иновација у управљању.

Професионалну каријеру започео је 1974. Међународном клубу студентског пријатељства као уредник културног про-

грама, а од 1975. до 1982. радио је у Центру за културне активности где је био руководилац реализације програма, посебно посвећен адаптацији и отварању музичко-сценских центара „Кулушић“ и „Лепидариј“ те оживљавању слободних и алтернативних позоришних група, пројеката и плесних ансамбала („Поздрави“, „Хистриони“, „Актер“, „Zagreb Theatar Company“, „Загребачки плесни ансамбл“, „Студио за савремени плес“ и „Коморни ансамбл слободног плеса“). Био је и менаџер трупе „Zagreb theatar company“ на великој америчкој турнеји представе *Ослобођење Скопје* Душана Јовановића у режији Љубише Ристића.

Од 1982. до 2018. водио је Сатиричко казалиште „Јазавац“, касније преименовано у „Керемпух“, остварујући значајне успехе у позоришту.

Обављао је и важне градске дужности у Загребу, као директор Културног сектора за Универзијаду '87, заменик начелника Градског уреда за образовање, културу и спорт, члан градског већа града Загреба за образовање, културу и спорт.

Активан је и у друштвено одговорним улогама, па је тако био председник Заједнице културно-умјетничких друштава Града Загреба и Загребачке регије; члан Програмског већа Хрватске радио телевизије; председник Управног вијећа Галерије Кловићеви двори; члан Повјеренства за споменике, спомен плоче и сличне предмете Града Загреба и члан Повјеренства за одабир програма/пројеката из подручја промицања људских права; водитељ радне групе при Одбору за јавна признања Скупштине Града Загреба за доделу Награде Града Загреба у категорији музика, позориште и филм. Био је и члан Надзорног одбора Загреб филма; члан Надзорног одбора издавачке куће „АГ Матос“, те је у два мандата вршио дужност председника Казалишног вијећа ХНК Загреб.

Примио је бројна признања и награде, укључујући посебно признање Хрватског друштва драмских уметника за изузетан допринос хрватском глумишту, Награду града Загреба, два пута и Орден Ред Данице Хрватске с ликом Марка Марулића за особите заслуге за културу. Од 2002. био је на дужности извршног продуцента Казалишта Ulysses, а од 2018. до данас управник Казалишта Ulysses.

Јанко Љумовић

Рођен 1971. у Никшићу (Црна Гора). Дипломирао позоришну и радио продукцију на Факултету драмских уметности у Београду 2000. Исте године Универзитет уметности му је доделио награду за најбољег дипломираног студента у школској 1999/2000. години. На истом факултету је 2004. магистрирао продукцију у области драмских уметности.

Редовни је професор на Факултету драмских уметности Универзитета Црне Горе и руководилац студијског програма Драма и позориште. Од 2008. до 2015. био је

директор Црногорског народног позоришта и министар културе у Влади Црне Горе (2016–2017). Члан је Савјета Лексикографског центра и Института за језик и књижевност „Петар II Петровић Његош“ Црногорске академије наука и умјетности и Управног одбора Матице црногорске. Члан је Црногорског ПЕН центра.

Основно поље рада обухвата област савремене позоришне продукције у оквиру које је био продуцент већег броја представа и фестивала (Бијенале црногорског театра, Котор Ар-Театар премијере). Уметнички је креирао седам позоришних сезона Црногорског народног позоришта. Представе чији је био продуцент, као и остале продукције са репертоара гостовале су на водећим позоришним фестивалима у земљи и иностранству (Бијенале црногорског театра, ФИАТ, Град театар, БИТЕФ, МЕСС Сарајево, Стеријино позорје, Охридско лето, Југословенски позоришни фестивал „Без превода“, Дани сатире Фадила Хаџића, НЕТА фестивал и др.) и добиле значајне позоришне награде. Учесник је бројних националних и међународних конференција и пројеката у области сценских уметности, медија, менаџмента у култури и културне политике. Био је члан различитих тела и одбора домаћих и међународних организација и мрежа (CD Cult, Балканкулт, Pro Helvetia, НЕТА, ЕТЦ). Био је члан редакције часописа за позоришну и изведбenu умјетност *Гесџ*. Током 2015. студијски је боравио у САД у оквиру програма International Visitor Leadership Program (*Community Building through the Arts*, United States Department of State, Bureau of Educational and Cultural Affairs).

Аутор је књига *Kultura Page*, *Продукција значења*, *Свијет умјетничких професија: Драма и позориште* и *Позориште као калкулација*, као и уредник и коуредник преко десет публикација и зборника радова.

ВОДИТЕЉИ ОКРУГЛОГ СТОЛА

И ове године на Округлим столовима критике разговараће се о изведеним представама на фестивалу, седам представа у Такмичарској селекцији, три представе у Међународној селекцији „Кругови“ и представи изведеној ван конкуренције. Водитељи овогодишњег Округлог стола критике су **Александра Гловацки** и **Игор Бурић**. Округли столови су место на коме критичарска „копља“ укрштају како театарски посленици тако и они који осећају потребу да своје мишљење поделе са другима, па је ово позив свима да се укључе и тиме допринесу живости разговора.

Одлуку о најбољој представи
у Такмичарској селекцији доноси
Жири Округлог стола критике

Александра Гловацки (председница)
Игор Бурић
Борисав Матић

Александра Гловацки

Драматуршкиња и позоришна критичарка из Београда. Дипломирала на одсеку Драматургије на Академији уметности у Београду, апсолвирала Општу књижевност са теоријом на Филошком факултету у Београду.

Позоришну критику континуирано пише од 1986. на Радио Београду, за *Вечерње новости*, ТВ Б92, Портал Нова и *Нови магазин*.

Уредница Редакције за културу на ТВ Б92 (2000–2006), часописа *Рејторџер* (2007), Програма 202 Радио Београда (2008–2018). Уредница у Редакцији за културу Радио Београда 2 (2018–2022).

Оригинале драме, праизведбе: *Вилинска кочија*, Градско позориште Подгорица (прва награда за текст на Фестивалу дјечјих позоришта Котор), *Декамерон, дан раније* (копродукција Фестивал Будва град театар и Народно позориште Сомбор), *Ружни* (Фестивал Белеф), *Басџијен* и *Басџијена, Лавић краљевић* (Дечје позориште Суботица).

Ауторка драматизација извођених у позориштима Србије и Црне Горе: *Чаробњак из Оза*, *Три мускеџара*, *Књиџа о џунли*, *Алагин*, *Пеџар Пан*, *Том Сојер*.

Драма *Миранџкиње* издвојена је после победничке на Хартефактовом конкурс за савремени ангажовани драмски текст 2023.

Чланица Савета Битеф фестивала 2006–2008.

Председница жирија Стеријиног позорја за савремени драмски текст 2009.

Селекторка националног позоришта Стеријиног позорја за 2010.

Селекторка Фестивала професионалних позоришта Војводине, 2023–2024.

Учествовала у раду жирија наших најзначајнијих позоришних фестивала, као и годишњих позоришних награда. Учесница Критичарског каравана. Водитељка округлог стола на фестивалима у Ужицу, Јагодини, Бања Луци, Фестивала ППВ, као и Фестивала „Јоаким Вујић“.

Добитница награде „Нико Гароне“ за допринос култури у медијима за 2022.

Жири награде „Дневника“
за уметничко остварње

Мирослав Стајић (председник)
Нина Попов
Наташа Пејчић

Игор Бурић
(Тузла, 1976)

Запослен као новинар, критичар и заменик уредника културне рубрике новосадског дневног листа *Дневник*. По образовању је професор филозофије и мастер психолог.

Текстове о теорији уметности, друштву, души и култури, критичке приказе књижевних и музичких издања, филму, новим медијима, писао још као студент. Од 2003. почиње да пише и позоришне критике, настављајући велику традицију листа *Дневник*.

Писао је чланке, интервјуе, критике, есеје, као повремени сарадник многих часописа, интернет магазина и платформи. Уређивао је часопис *Инџерзоне* Фестивала актуелне музике, билтен *Сџанар* Групе за концептуалне политике и Центра за нове медије куда_орг. Био је члан редакција *Лугуса*, портала *perforum.info* и *i-platform.ch*.

Модератор разговора у програмима Музеја савремене уметности Војводине, Фестивала професионалних позоришта Србије, Фестивала савременог позоришта *Десуре* Позоришта „Деже Костолањи“ Суботица, Стеријиног позорја и Битефа.

Радио као члан жирија бројних фестивала, међу којима се издвајају Стеријино позорје и МЕСС.

Са Владимиром Копицлом, био је коселектор 54. Стеријиног позорја.

Члан је Удружења позоришних критичара и театролога Србије.

Као студент психологије, био на пракси у Клиници за психијатрију Клиничког центра Војводине и Казнено-поправном заводу Сремска Митровица.

Однедавно хонорарно ради и као саветник психолошке подршке „Резилиент“ Центра „Тим“, волонтира у психолошком саветовалишту Факултета „Лазар Вркатић“ у Новом Саду, а почиње да ради и као интегративни психотерапеут под супервизијом.

За писање и друга професионална постигнућа је као „готово ексцесна појава међу младим новинарима у *Днев-*

нику и у културној рубрици“ добио годишњу награду тог листа 2004, а затим и 2017. Као млади новинар, добио је и признање Фондације „Конрад Аденауер“ Новосадске новинарске школе, 2005.

На 59. Стеријиним позорју (2014), добио је Стеријину награду за позоришну критику „Миодраг Кујунџић“, једно од највећих признања у култури Србије.

Говори енглески и немачки језик. Зна и воли да узгаја воће и поврће. Штити природу и животиње.

Водио је скупштину станара, а на друштвеном плану ангажовао се и у неколико активистичких покрета, као што је *fair.coop*, са нагласком на успостављању хармоничних екосистема.

Пише песме, музику, ради аранжмане, свира и пева у бенду *Морам њишайи Игор*.

**Жири продуцентске куће „Scomediasco“
за епизоду**

**Даринка Николић (председница)
Соња Дамјановић
Игор Бурић**

**Жири награде за глумачку бравуру
„Зоран Радмиловић“ Народног позоришта
Тимочке крајине „Зоран Радмиловић“
Зајечар и Стеријиног позорја**

**Владимир Ђуричић (председник)
Александар Милосављевић
Александар Гајин**

АКРЕДИТОВАНИ

Билтен 69. Стеријиног позорја: Наташа Гвозденовић, Снежана Милетић, Бранислава Опрановић, Дивна Стојанов, Драгана Ђокић, Јелена Огњеновић

Фоторепортери: Ана Илић, Бранислав Лучић

Политика: Борка Голубовић Требјешанин

Компанија Новости: Јованка Симић

Дневник: Наташа Пејчић, Игор Бурић, Мирослав Стајић, Нина Попов

Нови магазин регионални недељник: Гордана Нонин

НИН: Тања Њежић

Блиц: Златко Чонкаш, Вања Зеленовић

Тањуг: Сашка Дробњак

Нова рс: Ана Хегишић Лалић

Новосадски репортер: Зоран Сурла

Слободна Далмација: Небојша Димитријевић, Мирон Џуња (фоторепортер)

Сцена, часопис за позоришну уметност: Драгана Вилотић

Вршачка кула: Весна Кукић

Нова мисао: Светислав Јованов

Вечерње новости: Јованка Симић

Часопис „Театрон“: Борисав Матић

Телевизија Војводине: Сташа Јамушаков, Јелена Јокић, Милица Ранчић, Милка Каташић, Нада Зорић, Сања Мацут, Теодора Милинковић

Хрватска редакција Радио телевизије Војводине: Лара Гргинчевић

Радио телевизија Србије: Оливера Милошевић

Радио телевизија Војводине: Оливера Шешлија

Редакција за културу Новог Сада: Татјана Новчић Матијевић, Исидора Бобић, Ивана Малетин Ђорилић

РТС Радио Београд 2: Мишка Кнежевић

Радио 021: Гордана Михаиловић

ТВ Курир, дописништво Војводина: Станислава Кенешки

БХРТ Радио- телевизија Босне и Херцеговине: Данијела Регоје

Н1 инфо: Адријана Гаврић

РТВ Пинк Нови Сад: Миљан Витомировић

Хоћу у позориште, часопис и портал: Александра Никодијевић

Аутономија, портал: Бранислава Опрановић

Belgrade Edit Culture Blog: Марко Радојичић

Самосталан freelance новинар: Зоран Р. Поповић

Корзо, портал за урбану културу и баштину: Бојана Каравидић

The Theatre Times: Емилија Квочка

See Stage: Андреј Чањи

ART Vox: Љиљана Малетин Војводић

Мој Нови Сад портал: Јована Бркић

Културама портал: Ивана Малетин Ђорилић

Култура.мк Скопље: Сашо Огненовски

Ipress portal: Ђорђе Дамњановић

Brend magazin: Ивана Јовановић

Before After online magazin: Велибор Живков

Срђан Дорошки, фотограф

**ЗВАНИЧНО ПИВО
69. СТЕРИЈИНОГ ПОЗОРЈА**

1664 BLANC

СУТРА НА ПОЗОРЈУ ПОНЕДЕЉАК, 27. МАЈ

09.00 - 17:15 часова / Културни центар Новог Сада (Велика сала)

17. Међународни симпозијум позоришних критичара и театролога

Тема: Позориште и политичка коректност

11.00 часова / Такмичарска селекција
Округли сто: Било једном у Новом Саду

12.00 часова (после Округлог стола критике) / СНП, горњи фоаје Сцене „Пера Добриновић“
Дани књиге

Промоција позоришних издања

Живадин Митровић „Герослав Зарић Гера – Чаробњак сцене“ (ЈП Службени гласник, 2024)

Учествује Александар Милосављевић, приређивач

Милош Латиновић „Између змаја и његовог гнева“ (Стеријино позорје, 2024)

Учествују: Милош Латиновић, Александар Милосављевић и Ружа Перуновић

„Сцена“, часопис за позоришну уметност
Учествују уредници часописа

Предраг Јакшић „Мотив самоубиства у драмском стваралаштву Биљане Србљановић“ (Стеријино позорје, 2023)

Учествују: Предраг Јакшић, Миливоје Млађеновић и Ружа Перуновић

13.30 часова / СНП, горњи фоаје Сцене „Пера Добриновић“

Суба – Музика за сцену

Промоција позоришне музике Митра Суботића Субе

Продукција: Фондација „Митар Суботић Суба“

17.00 часова / Биоскоп „Арена синеплекс“
Филмски кругови – селекција документарних филмова са простора бивше Југославије
El Shatt – нацрт за утопију
(аутор Иван Рамљак)

18.00 часова / Новосадско позориште / Újvidéki Színház

Тактилне сценографије (Додирни речи)

Отварање изложбе студената основних студија Сценске архитектуре, технике и дизајна

Организатори: Удружење грађана РеАктор и Одсек за уметност и дизајн, Департман за архитектуру и урбанизам Факултета техничких наука Универзитета у Новом Саду

20.00 часова / СНП, Сцена „Пера Добриновић“
ТАКМИЧАРСКА СЕЛЕКЦИЈА

МАЛИ РАТОВИ И КАБИНЕ ЗАРЕ

Текст: Вида Давидовић

Режија: Ивица Буљан

Народно позориште Републике Српске

(Република српска, БиХ) и Стеријино позорје

**ЗА ДИГИТАЛНИ ПРИСТУП
БИЛТЕНУ КОРИСТИТЕ**

